Brain International School

Vikas Puri, New Delhi

अभ्यास पत्र

विषय ः संस्कृत **कक्षा - अष्ट** **वार्षिक सत्र**

प्रश्न 1 अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

परोपकारशीलाः जनाः विश्वस्य कल्याणस्य कार्यं कुर्वन्ति। ते परेषाम् उपकाराय घोरतरं कष्टं सहन्ते। यथा दानशीलः कर्णः स्व कवचकुण्डले अयच्छत्। राजा शिवि कपोतस्य प्राणान् रक्षितुम् निजमांसम् अयच्छत्। दधीचिः देवानां रक्षायै निजशरीरम् अपि अयच्छत्।

क) एकपदेन उत्तरत ।

1) कीदृशाः जनाः विश्वस्य कल्याणस्य कार्यं कुर्वन्ति ?

2) कः देवानां रक्षायै निजशरीरम् अपि अयच्छत् ?

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत।

1) राजा शिविः किमर्थम् स्वमांसम् अयच्छत्?

(ग) निर्देशानुसारम् उत्तरत।

1) 'जनाः' अत्र विशेषणपदम् किम्? (विश्वस्य/कल्याणाय/परोपकारशीलाः)

(घ) अर्थम् लिखत।

1) अयच्छत् (देना/ दिया /देना चाहिए)

प्रश्न 2. चित्रम् आधृत्य पंचानि वाक्यानि लिखत। सहायतार्थम् पदानि मञ्जूषायाम् दत्तानि सन्ति।

प्रश्न 3 विद्यालय

अस्ति, बालकः , तुलसी ,पादपः ,पुष्पाणि, यच्छति, वयम् ,लाभदायकः , बालिका

सेवायाम्

मान्याः प्राचार्याः

कुलाची हंसराजः माडल विद्यालयः

अशोक विहारः दिल्ली

दिनांक ....

महोदयः

सविनयं **1**........... इदम् अस्ति यत् **2**........... अहम् ज्वरेण **3**.........अस्मि। ज्वरकारणात् अहं **4**...........आगन्तुम् असमर्थः अस्मि। कृपया माम् **5**...........अवकाशं प्रदाय अनुग्रहणन्तु।

भवदीयः शिष्यः

अनुजः

दिनद्वयस्य , निवेदनम् , गतरात्रयाः, पीडितः , विद्यालयम्

प्रश्न 4 मञ्जूषासहायताम् अधोलिखितवार्त्तालापम् पूरयत।

भ्राता - (हर्षेण सहितम्)हे भगिनि ! भगिनि!

भगिनी - किम् -किम् ? किमर्थम् अति **1**................. असि।

भ्राता - श्वः अहं मुगल उपवनं गमिष्यामि।

भगिनी - केन सह?

भ्राता - विद्यालयस्य छात्रैः**2** .... च सह।

भगिनी - वाह!वसन्तकाले तु मुगल उपवनस्य **3**................. अवर्णनीया।

भ्राता - आम्। मम अध्यापिकया अपि एतत् **4**.................।

भगिनी - त्वं श्वः कतिवादने ....

भ्राता - प्रातः नववादने।

प्रश्न 5 अधोलिखितम् गद्यांशं पठित्वा प्रदत्त

शोभा ,प्रसन्नः, अध्यापिकया ,गमिष्यसि ,कथितम

(नदीतीरं गन्तुकामाः बालाः यत्र-त

जोसेफः पश्यन्तु मित्राणि यत्र-तत्र प्लास्टिकस्यूतानि अन्यत् चावकरं प्रक्षिप्तमस्ति। कथ्यते यत् स्वच्छता स्वास्थ्यकरी परं वयं तु शिक्षिताः अपि अशिक्षित इवाचरामः अनेन प्रकारेण.

वैभवः गृहाणि तु अस्माभिः नित्यं स्वच्छानि क्रियन्ते परं किमर्थं स्वपर्यावरणस्य स्वच्छतां प्रति ध्यानं न दीयते।

विनयःपश्य-पश्य उपरितः इदानीमपि अवकरः मार्गे क्षिप्यते ।(आहूय) महोदये! कृपां करु मार्गे भ्रमद्भ्यः। एतत् तु सर्वथा अशोभनं कृत्यम्। अस्मद्सदृशेभ्यः बालेभ्यः भवतीसदृशैः एवं संस्कारा देयाः।

रोजलिन् - आम् पुत्र ! सर्वथा सत्यं वदसि ! क्षम्यन्ताम्। इदानीमेवागच्छामि।

I. एकपदेन उत्तरत-(एक पद में उत्तर दीजिए-)

1. शिक्षिताः वयं कीदृशम् इव आचरामः

2. बालाः यत्र-तत्र किं दृष्ट्वा वार्तालापं कुर्वन्ति ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-(पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए-)

1. अस्माभिः कानि नित्यं क्रियन्ते?

2. अस्माभिः कां प्रतिध्यानं न दीयते?

III. भाषिककार्यम्- (भाषा-कार्य)

1. संवादे 'अशिक्षिताः' इत्यस्य पदस्य कः विपर्ययः प्रयुक्तः?

(क) शिक्षिताः(ख) शिक्षितः(ग) देयाः(घ) अवकरः

2. 'गृहाणि तु अस्माभिः नित्यं स्वच्छानि क्रियन्ते।' अत्र कर्तृपदं किम्?

(क) गृहाणि (ख) नित्यं (ग) अस्माभिः(घ) स्वच्छानि

3. 'एतत् तु सर्वथा अशोभनं कृत्यम्।' अत्र अव्ययपदं किम्?

(क) एतत् (ख) सर्वथा (ग) कृत्यम् (घ) अशोभनम्

4. 'नदीतीरं गन्तुकामाः बालाः ।' अत्र 'बालाः' इति कर्तृपदस्य क्रियापदं किमस्ति ?

(क) दृष्ट्वा (ख) कुर्वन्ति (ग) वार्तालाप (घ) यत्र-तत्र

प्रश्न 6 निम्न श्लोकान पठित्वा अन्वय लेखन कुरुत ।

एकेन शुष्कवृक्षेण व्हयमानेन वह्निना।

दह्यते तद्वनं सर्वं कुपुत्रेण कुलं यथा ।।

अन्वय :एकेन (1) .... वह्निना (ii) तत् (iii) .... वनं (तया) दह्यते यथा

(iv) .... कुलं (दह्यते)।

मञ्जूषा-कुपुत्रेण, सर्वं, शुष्कवृक्षेण, ह्यमा